

Top girl Margaret Thatcherová

13.července 2004 Hynek Fajmon

Nedávno byla v Národním divadle uváděna hra „Top girls“, která pojednává o osudech několika žen v době vlády Margaret Thatcherové. Železná lady v této hře hraje významnou roli. Kolika politikům se v demokraciích stane, že je o nich napsána divadelní hra?

Do jisté míry můžeme říci, že dnešní podobu světa stvořili dva lidé: R. Reagan a M. Thatcherová, která vstoupila do Downing street 10 právě před 25 lety. Thatcherová převzala Británii ve zuboženém stavu. Mezi její hlavní úkoly proto patřilo snížení obrovského dluhu po labouristech, stabilizace hospodářství, snižování daní a boj s inflací. Na těchto frontách začala používat zapomenuté metody. Důvěřovala volnému trhu, soukromému vlastnictví a iniciativě lidí.

A uspěla. Za více než jedenáct let v čele vlády se Thatcherová potýkala s mnoha problémy. Z dnešního pohledu se jeví jako klíčové následující události: válka o Falklandské ostrovy, hornická stávka a program privatizace, vztah ke komunistickému bloku a politika vůči ES. Válka o Falklandy ukázala, že Británie již není „nemocným mužem Evropy“. Rozhodné velení Thatcherové přineslo přízvisko „železná lady“ a dosud nepopulární premiérku přivedlo k druhému volebnímu vítězství v parlamentních volbách v roce 1983. Hornická stávka v letech 1984–1985 byla obrovským sociálním konfliktem. Hornické odbory vedené komunistou A. Scargillem se pokusily zabránit nejen uzavírání neefektivních dolů, ale také odstranit Thatcherovou z čela vlády.

Premiérka ale neustoupila. Moc odborů, která připravila britské hospodářství po II. světové válce o prosperitu, byla neúspěchem této stávky definitivně zlomena. Po tomto vítězství Thatcherová naplno rozjela program privatizace a omezila dosavadní privilegia odborů. Vůči komunistickému bloku prováděla důmyslnou politiku kombinující rozhodnost ve vojenské oblasti s dialogem v oblasti politické. Podpořila instalaci nových amerických jaderných zbraní v Británii. Společně s Reaganem a poté Bushem přispěla k uzbrojení komunistického bloku a tím nepřímo k jeho pádu.

Důležitým vkladem M. Thatcherové byl i její postoj k evropské integraci. Britská premiérka věřila, že základem Evropy jsou a zůstanou národní státy. Velmi tvrdě vystupovala proti snahám byrokraticky řídit osudy Evropy z Bruselu. Demokracie a kapitalismus je dnes díky M. Thatcherové silnější než kdykoli v minulosti.